

Datum 31 juli 2020
Betreft Consultatie Warmtewet 2.0 - Consultatiereactie Energie Samen

Geachte heer Wiebes,

Op 22 juni 2020 heeft het ministerie van Economische Zaken en Klimaat het wetsvoorstel Wet Collectieve Warmtevoorziening (WCW) opengesteld voor consultatie. Wij hebben deze tekst met interesse gelezen. Met deze brief maakt Energie Samen graag gebruik van de mogelijkheid een reactie te geven in het kader van de consultatie van de Warmtewet 2.0.

Op meer dan 60 plekken in Nederland werken bewoners in collectief verband aan plannen om de warmtevoorziening in hun wijken te verduurzamen¹. Het aantal initiatieven stijgt snel. Geïnspireerd door Deense collega-burgerinitiatieven zien zij mogelijkheden voor de ontwikkeling en exploitatie van lokale collectieve warmtevoorzieningen in beheer van bewoners zelf ('warmteschap'). *Consumer owned* warmtenetwerken zijn in Denemarken zeer gebruikelijk². Deze collectieve warmtevoorzieningen zorgen voor vertrouwen bij bewoners en meerwaarde voor alle betrokken partijen met een snellere verduurzaming en een soepelere organisatie van de warmtetransitie.

Met een goed wettelijk kader en een professionele ondersteuningsstructuur hebben ze ook in Nederland bestaansrecht. Binnen Energie Samen wordt hiertoe al een professionele ondersteuningsstructuur opgezet. Energiecoöperaties werken met vereende krachten aan de Energie Samen dienst *Buurtwarmte*, die bewonerscollectieven in staat stelt om een warmteschap op te zetten en te exploiteren.

Energie Samen waardeert het dat het Ministerie van EZK deze ontwikkeling erkent en er in de Warmtewet ruimte voor wil bieden. Energie Samen maakt graag gebruik van de consultatieruimte om voorstellen te doen om de randvoorwaarden in het wetsvoorstel verder te verbeteren die de ontwikkeling van warmteschappen stimuleert. Zo kan de maatschappelijke meerwaarde ervan tot uitdrukking komen.

In deze reactie beginnen we met de samenvatting van onze zienswijze en geven we vervolgens de concrete verbetervoorstellen. In de bijlage vindt u een spreadsheet met verbetervoorstellen op artikelniveau.

Met vriendelijke groet,

Siward Zomer, coöperatief directeur Energie Samen

¹ Lokale Energie Monitor 2019, HIER opgewekt.

² Kort artikel over het succes van de Deense warmtetransitie

<https://buurtwarmte.energiesamen.nu/verhalen/17/het-succes-van-de-deense-warmte-transitie>

Samenvatting zienswijze Energie Samen

Drie kansen voor verbetering van de warmtewet

1. Versterk de democratische borging van bewonersbelangen

De aansluiting op een warmtenet grijpt in op het dagelijks leven van bewoners en het juridische privéterrein van bewoners. Met de warmtewet krijgen warmtebedrijven een monopolie positie in hun gebied. De betrokkenheid van deze bewoners is hierbij echter onvoldoende geregeld.

Eigenaarschap van bewoners, die zich op wijkniveau organiseren voor het toekomstbestendig maken van hun woning en van het energiesysteem, versterkt het draagvlak voor en het vertrouwen in de warmtetransitie. Geef warmtecoöperaties daarom een zelfstandige positie als warmteschappen in de wet, conform Europese regelgeving om Europese richtlijnen uit het 'Clean Energy Package' te vertalen in nationale wetgeving. Concrete voorstellen:

- Definieer deze warmteschappen om een helder onderscheid te maken met marktpartijen.
- Geef warmteschappen het eerste recht om een plan te maken voor een warmtekavel.

Als bewoners geen warmteschap willen worden, zorg dan alsnog voor de zeggenschap van bewoner:

- Borg in elke stap van het proces voor een nieuw warmtesysteem democratische zeggenschap van bewoners: van aanwijzing van de kavel tot tariefwijzigingen gedurende de exploitatie.
- Geef bewoners de mogelijkheid zich collectief te organiseren om gezamenlijk besluiten te nemen over de warmtevoorziening in de wijk.

Een kosten gebaseerd tarief kan betaalbaarheid beschermen als er voldoende normen en toezicht zijn. We stellen een aantal aanvullende normen voor.

- Maximeer het rendement van marktpartijen als een maatschappelijk rendement van 5%.
- Borg dat boekhoudregels voldoende gedetailleerd zijn, stel hoge eisen aan transparantie en maak een landelijke openbare benchmark.
- Beschouw warmtebedrijven, die door de overheid een monopolie wordt gegund, als publieke nutsvoorziening en accepteer geen topsalarissen boven de Balkenende-norm.

2. Verbeter de verduurzaming

Een warmtewet die toekomst gericht is, versterkt het belang van zowel warmtebedrijven als bewoners om te verduurzamen. Het biedt ontwikkelruimte voor integrale benaderingen van verwarming, koeling, woningverbetering en isolatie, duurzame opwek, en terugdringen van CO₂-emissies, NOx en fijnstof. Deze conceptwet biedt wel een afbouwpad met CO₂ normen maar deze normen lijken niet voldoende om de doelen uit het Klimaatakkoord te behalen en er is geen stimulans om warmte sneller te verduurzamen dan het afbouwpad.

- Zorg voor een wettelijk maximum CO₂-emissie per warmtebedrijf, gelinkt aan de gemiddelde doelstelling voor de sector in het Klimaatakkoord.
- Zorg daarnaast voor flankerend beleid dat bewoners subsidieert wanneer het verlagen van het maximum CO₂-emissie leidt tot verhoogde kosten voor bewoners in een kavel.
- Een gemeente moet de bevoegdheid hebben om bij de aanwijzing van een warmtebedrijf aanvullende eisen te stellen, passend bij haar regierol, op het gebied van duurzaamheid als er bijvoorbeeld kansen zijn voor systeemintegratie op gebiedsniveau of als er duurzamere bronnen beschikbaar zijn.
- Geef een warmtebedrijf de inspanningsverplichting naar zijn klanten om te besparen op energiegebruik en overschotten van energie (warmte, koeling, elektriciteit), door systeemintegratie en energiebuffering onderling uit te ruilen.

- Maak het mogelijk en rendabel dat bewoners warmte en koeling terug kunnen leveren voor optimaal gebruik van warmte en koeling.

3. Maak ruimte voor innovaties

De concept-wet geeft onvoldoende ruimte voor de innovaties die gaande en nodig zijn voor duurzame warmte. Er wordt gestuurd op zo groot mogelijke warmtekavels. De oplossingen voor duurzame collectieve warmte zijn echter nog volop in ontwikkeling en niet altijd gericht op schaalvergroting. Maak dus ruimte voor innovaties door:

- De definitie van een warmtekavel te verruimen. Zo kan modulaire groei en koppeling van netten en bronnen ontstaan, door interactie tussen kavels en verbindingen met (lokale) warmtetransportnetten.
- Geef gemeenten en wijken de ruimte voor experimenten en innovatie.
- Schrap de verplichting dat het warmtebedrijf economisch eigenaar dient te zijn van het warmtenet. De leverancier op het warmtenet kan de rol van aanspreekpunt binnen de warmteketen vervullen.

Zienswijze via de Warmtecoalitie

Energie Samen maakt ook deel uit van de Warmtecoalitie, een brede vertegenwoordiging van partijen van binnen en buiten de warmteketen. Wij onderschrijven de punten van deze coalitie die in een gezamenlijke reactie oproept om niet te kiezen voor een *one size fits all* model van integrale warmtebedrijven met grootschalige centraal verwarmde netten. De warmtecoalitie bepleit juist om diversiteit in de warmtemarkt mogelijk te maken en ook de ontwikkeling van kleinschalige en lokale initiatieven te blijven stimuleren.

Concrete voorstellen voor de Warmtewet

Deze tekst gaat vergezeld van een spreadsheet waarin we op artikelniveau verbetervoorstellen doen. Hieronder vindt u de concrete voorstellen ter verbetering van de warmtewet.

1. 'Warmte Energie Gemeenschap' (warmteschap) in de nieuwe Warmtewet vastleggen

Nederland staat voor de opgave om Europese richtlijnen uit het 'Clean Energy Package' te vertalen in nationale wetgeving. Aangezien de nieuwe Warmtewet beoogt de warmtemarkt te ordenen met het oog op de te verwachten sterke groei van het aantal warmtenetten, is het cruciaal om van meet af aan de positie van Warmte Energie Gemeenschappen (warmteschappen) daarin vast te leggen. Op grond van hun afwijkende karakteristieken kan de overheid aan warmteschappen een aantal rechten en plichten toekennen die niet voor marktpartijen gelden, en omgekeerd.

Denk aan de volgende artikelen:

Hoofdstuk 2.

- Warmtebedrijven moet vooraf, bij de toewijzing van de kavel, aantonen dat zij aan de benodigde organisatorische en financiële voorwaarden voldoen. Een warmteschap heeft (extra) tijd nodig om aan die voorwaarden te voldoen, omdat zij specifiek voor dat kavel wordt opgericht. Daarom zou een warmteschap pas bij het definitieve investeringsplan (bij de ACM) moeten aantonen dat zij in staat is het warmtebedrijf zelfstandig te exploiteren, niet al bij het globale kavelplan.
- De toewijzingscriteria en wegingsfactoren moeten ertoe leiden dat warmteschappen in concurrentie met commerciële warmtebedrijven in het voordeel zijn (voorkeursrecht) om een warmtenet in een warmtekavel te ontwikkelen. Daarom is het van belang om de betaalbaarheid van de warmte en zeggenschap van bewoners als beoordelingscriteria toe te voegen, en dat een gemeente deze criteria zwaar mag wegen.

- Europese richtlijnen vragen tevens om adequate ondersteuning van Energie Gemeenschappen. De advisering van het Expertise Centrum Warmte is bijvoorbeeld nu uitsluitend gericht op gemeenten, en voorziet niet in advisering van bewonerscollectieven die in samenwerking met de gemeente een warmteschap willen oprichten. Daarnaast is er toegang tot kapitaal en de ontwikkeling van kennis nodig. Er dient een adequate ondersteuning voor warmteschappen te komen.

Hoofdstuk 3.

- De ontheffing voor kleine netten is bedacht voor warmtecoöperaties van uitsluitend kleinverbruikers tot een maximum van 500 woningen. Voor veel warmteschappen zullen deze voorwaarden te beperkt zijn, want zij beogen om met alle stakeholders in het gebied een optimale energievoorziening te realiseren. Daar kunnen dus ook grootverbruikers (>100 kW) bij zitten en het gebied kan groter zijn dan 500 woningen.

Definitie van Warmte Energie Gemeenschap (warmteschap)

Om een duidelijk onderscheid te kunnen maken tussen marktpartijen en groepen burgers, gemeenten of kleine ondernemingen die zich als lokale partij gaan bewegen in de warmtemarkt stellen wij voor om het begrip Warmte Energie Gemeenschap te definiëren in de Warmtewet 2.0. Dit is belangrijk voor de marktordening, omdat je een Warmte Energie Gemeenschap niet gelijk kunt stellen met een marktpartij, die verspreid over het land op de warmtemarkt actief is. Een Warmte Energie Gemeenschap opereert alleen lokaal, en maar op één locatie, en is alleen op die locatie in concurrentie met een marktpartij om toegang te krijgen tot de warmtemarkt. Die toegang tot de warmtemarkt moet georganiseerd en gereguleerd worden in de Warmtewet. Daarvoor is in de basis een definitie nodig.

Op basis van de Europese definitie definiëren we een Warmte Energie Gemeenschap als een Energiegemeenschap op het gebied van warmte met specifieke kenmerken.³ In deze consultatiereactie wordt Warmte Energie Gemeenschap afgekort als 'warmteschap'.

Een warmteschap heeft specifieke kenmerken op drie punten:

- a) het is democratisch georganiseerd,
- b) de zeggenschap ligt bij lokale belanghebbenden (leden of aandeelhouders die in de nabijheid van de hernieuwbare energieprojecten gevestigd zijn)
- c) het hoofddoel is 'profit for purpose' in plaats van het realiseren van winst voor aandeelhouders.

Voorstel definitie:

Een warmteschap is een juridische entiteit die:

- a. Gebaseerd is op vrijwillige en open deelname en waarover leden of aandeelhouders, die natuurlijke personen, lokale autoriteiten, waaronder gemeenten, of kleine ondernemingen zijn, feitelijke zeggenschap hebben;
- b. Deze zeggenschap is democratisch georganiseerd met leden of aandeelhouders in het plaatselijke gebied;
- c. Waarvan het hoofddoel veeleer bestaat uit het bieden van milieu-, economische of sociale gemeenschapsvoordelen aan haar leden of aandeelhouders of aan de plaatselijke gebieden waar ze werkzaam is dan uit winst maken, en

³ Energiegemeenschap van burgers wordt gedefinieerd in: RICHTLIJN (EU) 2019/944 VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD van 5 juni 2019 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit en tot wijziging van Richtlijn 2012/27/EU. Art. 2 lid 11.

- d. Zich bezig kan houden met de productie, waaronder uit hernieuwbare bronnen, distributie, levering, verbruik, aggregatie, energieopslag, energie-efficiëntie diensten, of andere energiediensten aan haar leden of aandeelhouders kan aanbieden.

Toelichting op de definitie

Daadwerkelijke controle of feitelijke zeggenschap zijn geen gedefinieerde begrippen in de Nederlandse wet. De richtlijn voor de interne markt voor elektriciteit definieert zeggenschap als volgt (art. 2 lid 56)

"zeggenschap": rechten, overeenkomsten of andere middelen die, afzonderlijk of tezamen, met inachtneming van alle feitelijke of juridische omstandigheden, het mogelijk maken een beslissende invloed uit te oefenen op de activiteiten van een onderneming, met name:

- a) eigendoms- of gebruiksrechten op alle activa van een onderneming of delen daarvan;
- b) rechten of overeenkomsten die een beslissende invloed verschaffen op de samenstelling, het stemgedrag of de besluiten van de organen van een onderneming;

We stellen voor om dit zo over te nemen.

De uitleg van democratische zeggenschap door aandeelhouders of leden: democratisch zeggenschap is onafhankelijk van de financiële inbreng in het warmteschap. Warmteschappen hebben daarom een algemene ledenvergadering of aandeelhoudersvergadering waar het principe van één lid één stem geldt. We gaan hier uit van een positieve beslissende invloed. Dat wil zeggen dat eenvoudige vetorechten (minderheidsbesluiten) niet gezien worden als beslissende invloed. Het gaat hier over een meerderheidszeggenschap (51%) van leden en aandeelhouders.

Uitleg van plaatselijke gebieden: meerderheid van de leden of aandeelhouders zijn gevestigd in het leveringsgebied van het warmteschap.

Maatschappelijke meerwaarde van warmteschappen

De sleutel voor versnelling van de energie transitie ligt bij de bewoners, die zich op wijkniveau organiseren en medeverantwoordelijkheid gaan dragen voor het toekomstbestendig maken van hun woning en van het energiesysteem. Dat energiesysteem zal richting 2050 moeten voorzien in duurzame, betaalbare en betrouwbare warmte, koeling, elektriciteit en mobiliteit. De opgave is zo omvangrijk en uitdagend, en de belangen van bewoners zijn zo groot dat zij in de besluitvorming een grote rol verdienen. Een grotere rol dan nu in het wetsvoorstel wordt voorzien. De bevoegdheid om op basis van gelijkwaardigheid in de besluitvorming een rol te spelen komt voort uit de meerwaarde van warmteschappen voor verschillende stakeholders.

De meerwaarde van warmteschappen:

- **Voor overheden** bestaat de toegevoegde waarde uit het sneller realiseren van klimaatdoelen, betere benutting van lokale warmtebronnen, meer draagvlak en acceptatie voor de warmtetransitie omdat elke burger ruimte krijgt om mee te doen in het proces, meer vertrouwen in de politiek en ontspanning in de relatie tussen overheid en bewoners, versterking van de lokale democratie, woningeigenaren zijn een volwaardige samenwerkingspartner, benutting van lokaal beschikbare expertise, talent en uitvoeringskracht, en versterking lokale werkgelegenheid. Er ligt een inhoudelijk sterker plan als bewoners er actief aan meewerken.
- Voor **woningcorporaties** is de meerwaarde van samenwerking met woningeigenaren dat zij lagere woonlasten kunnen realiseren in wijken met veel gespikkeld bezit, of in wijken waar zij alleen geen betaalbare oplossingen kunnen realiseren.
- Voor de **netbeheerders** is de meerwaarde van samenwerking dat zij minder (maatschappelijke) kosten hoeven te maken, dat het belang van de netbeheerder serieus wordt genomen omdat het ook in het belang van bewoners is als de netwerkkosten laag blijven, de verduurzamingsopgave groter en integraal wordt benaderd waardoor zij de activiteiten beter kunnen plannen.

- Voor **marktpartijen** is de toegevoegde waarde dat de vraagzijde is georganiseerd waardoor zij sneller en grootschaliger projecten kunnen realiseren, en minder marketingkosten hebben.
- Voor de **hypothekverstrekkers** is de toegevoegde waarde dat zij de hypotheekportefeuille beter op waarde kunnen houden en grotere projecten kunnen realiseren. Zij hebben minder kosten aan individuele financieringen.
- Voor **bewoners** (kopers en huurders) is de meerwaarde dat het plan voor hun dorp of wijk beter aansluit op hun behoeften. Zij krijgen een betaalbare, betrouwbare en duurzame warmtevoorziening waarover zij zelf zeggenschap hebben. Zij hebben samen een organisatie opgebouwd die een bijdrage levert aan meer woongenot door meer interactie, sociale cohesie en samenwerking in de buurt. Zij genieten met elkaar van het maatschappelijk rendement dat het warmteschap biedt, en van een eerlijker verdeling van de lusten en lasten van de warmtetransitie.

2. Democratische borging van bewonersbelangen

Sinds de liberalisering van de energiemarkt hebben bewoners (zowel kopers als huurders) via keuzevrijheid invloed gekregen op de prijs en kwaliteit van hun energievoorziening. In de voorstellen voor de marktordening voor warmte wordt van bewoners gevraagd die invloed op te geven zonder dat er een alternatief voor is. Niet de bewoners maar de gemeenten krijgen de bevoegdheid om te “beslissen over de keuze voor een duurzaam alternatief voor verwarming met aardgas”. Daarnaast wordt de ruimte die gemeenten nu hebben om regie te voeren met de nieuwe wetsvoorstellen beperkt en zetten de ACM, en zelfs de provincie als stok achter de deur om de warmtetransitie volgens het spoorboekje van de Warmtewet uit te voeren. In dat spoorboekje zijn bewonersbelangen onvoldoende geborgd. Het participatieproces is niet wettelijk geregeld, noch hebben bewonerscollectieven beslissingsbevoegdheid in het proces.

Transparantie en zeggenschap zijn voorwaarden om grip te houden op de tariefontwikkeling op langere termijn. In onze ogen is dit zonder meer legitiem, op basis van het principe ‘wie betaalt, bepaalt’. De bewoners betalen immers de warmterekening. Wanneer de betaalbaarheid niet goed wordt geborgd zullen zich, naar wij verwachten, politieke krachten mobiliseren voor uitstel of afstel.

De invloed van bewoners kan geregeld worden door de bewonersbelangen als uitgangspunt te nemen en die te borgen. Deze belangen zijn: *betaalbaarheid, leveringszekerheid, duurzaamheid, zeggenschap en transparantie*.

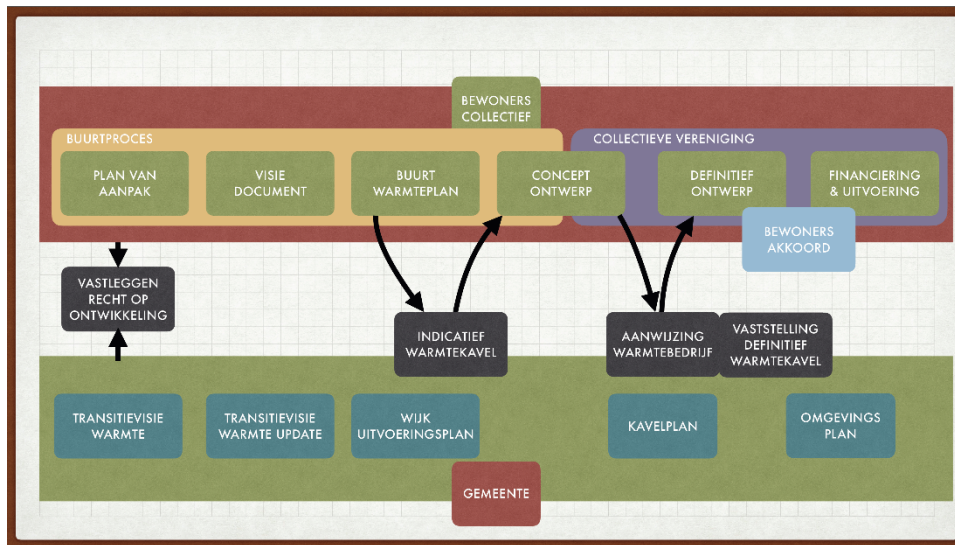
Democratische borging van bewonersbelangen betekent dat bewoners invloed krijgen op de besluitvorming over hun toekomstige warmtevoorziening in alle mogelijke fasen: van planvorming tot en met de exploitatie. In de memorie van toelichting van deze consultatiereactie is een procesbeschrijving opgenomen. In figuur 1 doen wij een voorstel voor aanpassingen op dit proces ter bevordering van de zeggenschap van bewoners.

Onze voorstellen om de zeggenschap van bewoners te versterken:

- Definieer aan welke voorwaarden een bewonerscollectief als partij moet voldoen: de beslissingsbevoegdheid van bewoners kan dan georganiseerd worden in een open, vrijwillige en democratische rechtsvorm van bewoners en andere eindgebruikers in de buurt.
- In de planfase: elke wijk en elk dorp krijgt een buurtproces waarin bewoners zich kunnen informeren en uitspreken over systeem- en techniekekeuzes. Bewoners krijgen gelegenheid om actief bij te dragen aan de ontwikkeling van een globaal warmteplan (in de initiatiefase) en een uitvoeringsplan (in de ontwikkelfase) en krijgen daar actief ondersteuning voor.
- In de planfase krijgt een bewonerscollectief een ontwikkelrecht om collectief een plan te maken voor de verduurzaming van hun wijk.
- Bij het vaststellen van een kavel: de kavelgrootte moet ook de uitkomst kunnen zijn van een zorgvuldig proces van planvorming met bewoners en niet slechts de uitkomst een tekentafelexercitie. De

wetsvoorstellen gaan nu te sterk uit van het verleden en de bestaande logica van derde generatie warmtenetten. Dat wordt ten onrechte tot norm verheven voor de warmtenetten van de toekomst.

- In de toewijzing van een kavel aan een warmtebedrijf: Bewoners en stakeholders in het gebied krijgen het voorkeursrecht om een warmteschap in te richten om de warmtevoorziening binnen de kavel te ontwikkelen en exploiteren.
- In de toewijzing van een warmtebedrijf: als bewoners geen gebruik maken van het voorkeursrecht om zelf warmte in een kavel te ontwikkelen en exploiteren, krijgen zij beslissingsbevoegdheid in de toewijzing van een warmtekavel aan een marktpartij, want de marktpartij die tenminste 20 jaar warmte gaat leveren dient de instemming van bewoners te hebben.
- In de toewijzing van een warmtebedrijf: de betaalbaarheid voor bewoners hoort daarin centraal te staan: een zwaarwegend criterium in de toewijzing van een warmtekavel en een wegingsfactor in de toewijzing van een warmtebedrijf.
- Opt-out: de eisen die gesteld worden aan woningeigenaren die niet mee willen doen zijn niet proportioneel, en gaan waarschijnlijk op veel verzet stuiten. Deze mensen moeten tijdig aangegeven dat ze niet mee willen doen en dan al een gelijkwaardig alternatief hebben. Zo niet dan worden ze gedwongen om minimaal 5 jaar warmte af te nemen. Het recht van woningeigenaren om er zelf voor te kiezen om in de kou te zitten wordt beperkt met eisen dat het huis het hele jaar op 20 graden verwarmd moet kunnen worden. Maak er een opt-in van.
- Ontheffing voor 10 woningen: binnen één warmtekavel blijft voldoende ruimte bestaan voor meerdere kleinschalige warmtevoorzieningen die in collectief verband geëxploiteerd worden. De bovengrens van 10 woningen is redelijk willekeurig. Daar zou een gemeente ook van af moeten kunnen wijken.
- Bij de exploitatie: bewoners kunnen georganiseerd (in een democratische rechtsvorm) invloed uitoefenen op de bedrijfsvoering van het warmtebedrijf in hun wijk, ook als zij er geen (mede-)eigenaar van zijn. Zij krijgen inzage in de kostenstructuur en prijsvorming, en kunnen het warmtebedrijf ter verantwoording roepen als het ondermaats presteert ten opzichte van een landelijke, openbare benchmark. De boekhoudkundige regels (Regulatory Accounting Rules) moeten het mogelijk maken om warmtebedrijven en ook warmteschappen ten opzichte van elkaar te benchmarken. Die vergelijkingen moeten openbaar zijn zodat bewoners er zich bij de ACM op kunnen beroepen. De ACM moet een warmtebedrijf opdrachten kunnen geven als ze te veel van de benchmark afwijken, met het sanctiemechanisme erachter dat een gemeente, op verzoek van de democratische rechtspersoon in het leveringsgebied, een aanwijzing kan intrekken als een warmtebedrijf ondermaats blijft presteren. In een warmteschap kunnen bewoners in het leveringsgebied via hun lidmaatschap hun bedrijf zelf ter verantwoording roepen.

Figuur 1: Voorstel voor aanpassingen op het proces

3. Zet betaalbaarheid centraal

De minister erkent dat met het toewijzen van warmtekavels monopolies worden gecreëerd. Feitelijk is er dan dus geen markt meer, want er is geen concurrentie meer mogelijk. Nooit meer! Bewoners zijn sinds de liberalisering van de energiemarkt aan concurrentie gewend geraakt, en raken nu invloed kwijt doordat ze vast komen te zitten. Het wetsvoorstel voorziet in de omschakeling van tariefregulering op basis van NMDA naar een tariefregulering op basis van werkelijke kosten. Warmtebedrijven krijgen de zekerheid dat kosten die zij moeten maken voor de uitvoering van hun taak kunnen worden terugverdiend inclusief een redelijk rendement. We moeten er rekening mee houden dat bewoners van een warmtekavel, vanwege deze voorwaarden, het resultaat zullen wantrouwen. De beeldvorming zou kunnen ontstaan dat bewoners de melkkoe worden van warmtebedrijven die onredelijke winsten en/of topsalarissen opstrijken. Bewoners ervaren al dat de energiebelastingen op aardgas worden verhoogd om ruimte te bieden voor duurzame warmteoplossingen. Duurzame warmte wordt duurder, maar hoeveel? Als je voor draagvlak van de bevolking de huidige warmtelasten als maatgevend neemt, is er weinig ruimte voor vrije prijsvorming. Naar onze mening verdient in dit kader het Deense model navolging in Nederland. In Denemarken is het winststreven heel scherp ingeperkt (not-for-profit). Dat geeft bewoners vertrouwen. Bovendien worden de efficiëntie en kosten van alle warmtebedrijven daar met een landelijke openbare benchmark getoetst.

Onze voorstellen om de betaalbaarheid voor bewoners te verbeteren

- Schrap alle artikelen die ernaar verwijzen dat warmtebedrijven een bepaald redelijk rendement moeten kunnen halen. Vervang dit met een maatschappelijk rendement van maximaal 5% op het eigen vermogen. De tekst "redelijk rendement" wekt de indruk dat het rendement voor warmtebedrijven bovengeschied is aan de betaalbaarheid voor bewoners. Er gaat geen enkele prikkel vanuit om tot een zo kostenefficiënt mogelijke warmteoplossing voor bewoners te komen.
- Schrap de artikelen over het vaststellen van een maximumtarief vooraf. Met aardgas als referentie kan dat nog, maar op kosten gebaseerde tarieven, met verschillende technieken voor elke situatie, een objectieve maximumprijs vast te stellen, is volgens Energie Samen onbegonnen werk. De maximumprijzen zullen veiligheidshalve voor de verschillende technieken te hoog worden vastgesteld. Van wettelijk vastgestelde maximumprijzen gaat dan geen enkele prikkel uit om de betaalbaarheid

voor de eindgebruikers te verbeteren. Want warmtebedrijven zullen die maximumprijzen als uitgangspunt nemen.

- Richt het toezicht van de ACM op controle achteraf, op basis van afwijkingen van de benchmark en/of klachten van eindgebruikers.
- Borg dat de boekhoudregels (Regulatory Accounting Rules) voldoende gedetailleerd zijn en een eenduidige vergelijking van warmtebedrijven mogelijk maakt. Stel op basis van de RAR bandbreedtes vast waarbinnen kosten aanvaardbaar zijn.
- Stel de eerste versie van de boekhoudregels (RAR) in een democratische procedure vast, tegelijk met de Warmtewet zelf.
- Verplichting om vermogen op een zo kostenefficiënt mogelijke wijze aan te trekken. Begrens het redelijke rendement op een maatschappelijk rendement tot maximaal 5% op het eigen vermogen. En accepteer niet dat een warmtebedrijf met meer dan 40% eigen vermogen wordt gefinancierd, indien vreemd vermogen goedkoper is.
- Beschouw warmtebedrijven die door de overheid een monopolie wordt gegund, als publieke nutsvoorziening en accepteer geen topsalarissen boven de Balkenende-norm.
- Stel hoge eisen aan transparantie van de warmtebedrijven en maak een landelijke openbare benchmark op basis van de RAR, waarmee de warmtebedrijven met elkaar vergeleken worden op hun kostenstructuur en performance.
- Geef de ACM de taak om de Nederlandse benchmark te koppelen aan buitenlandse benchmarks voor warmte zodat verschillen met buurlanden inzichtelijk worden. Dat leidt ertoe dat kostenbesparingen die in het buitenland zijn toegepast, sneller ook in Nederland toegepast gaan worden.
- Warmtebedrijven die een forse investeringsbeslissing willen nemen of een tariefverhoging noodzakelijk achten, moeten dat goed op grond van de RAR kunnen motiveren, en zijn verplicht om daarover met (collectieven van) bewoners in het leveringsgebied in gesprek te gaan.
- Geef de ACM de bevoegdheid om in te grijpen op de tarieven als te hoge kosten, buiten de aanvaardbare bandbreedte van de RAR, in rekening worden gebracht. In warmteschappen zullen de leden daar zelf op ingrijpen en het bestuur ter verantwoording roepen.
- Als het keurslijf van de maximumprijzen wordt losgelaten ontstaat ruimte om, in interactie met afnemers in het leveringsgebied, te werken met andere tariefstelsels dan het bekende vastrecht, meettarief en GJ-prijs. Innovatie in tarieven zou kunnen passen bij meervoudige waardenproposities zoals bijvoorbeeld warmte inclusief isolatie, beloning van een lage retourtemperatuur, beloning van beperkt gebruik in de pieken of van warmteopslag in huis.

4. Duurzaamheid

De voorstellen voor de warmtewet ten aanzien van duurzaamheid hebben nog niet voldoende kracht om de klimaatdoelen in de gebouwde omgeving echt te gaan halen. De Warmtewet lijkt nu te impliceren dat hoge-temperatuur-warmtenetten aangeboden moeten worden voor continue levering van ruimteverwarming en warm tapwater. Hoge-temperatuur-warmtenetten halen echter de urgentie af van verbetering van de gebouwschil. Daarbij ondermijnt woningisolatie de business case van warmtebedrijven. En woningverbetering is primair een verantwoordelijkheid voor bewoners en gebouweigenaren zelf, waarvan een deel dat zal uitstellen als het niet strikt noodzakelijk is.

Een warmtewet die toekomst gericht is, versterkt het belang van zowel warmtebedrijven als bewoners om te verduurzamen. Het biedt ontwikkelruimte voor integrale benaderingen van verwarming, koeling,

woningverbetering, duurzame opwek, en terugdringen van CO₂-emissies, NOx en fijnstof. Warmtenetten op basis van lage-temperatuur-warmtebronnen hebben daarvoor veel meer potentie dan hoge-temperatuur-warmtenetten. Innovatieve flexibele lage-temperatuur-warmte-oplossingen (4^e en 5^e generatie warmtenetten) zijn hard nodig om de warmtetransitie tot een succes te maken.

Kleine systemen worden vaak in nauwe samenspraak met de bewoners en gebouweigenaren ontwikkeld en kunnen zodoende op meer draagvlak rekenen. Een interessante ontwikkelstrategie van deze lokale systemen is dat ze aan elkaar gevlochten kunnen worden. Zo ontstaat een groter warmtesysteem op basis van buurtnetten. Deze strategie wordt echter in het wetsvoorstel verboden. Dat is niet in het belang van duurzaamheid.

Voorstellen om het halen van klimaatdoelen voor 2050 dichterbij te brengen

- Zorg voor een wettelijk maximum CO₂-emissie per warmtebedrijf, gelinkt aan de gemiddelde doelstelling voor de sector in het Klimaatakkoord.
- Zorg daarnaast voor flankerend beleid dat bewoners subsidieert wanneer het verlagen van het maximum CO₂-emissie leidt tot verhoogde kosten voor bewoners in een kavel.
- Een warmtebedrijf heeft als statutair doel een zo laag mogelijke CO₂-emissie in de totale warmteketen.
- Warmtebedrijven zetten zich in om warmtebronnen met de laagste CO₂-emissie met voorrang in te zetten. Hiervoor is een aanpassing nodig van het normenstelsel om zelf ingekochte duurzame elektriciteit mee te laten tellen in de berekeningen van de CO₂-emissie.
- Om de reductiedoelen voor CO₂-uitstoot te halen dient er ruimte zijn voor derdentoegang op gesloten warmtenetten, op grond van het criterium dat een duurzame bron voorrang verdient. Hier zijn heldere spelregels voor nodig. Deze spelregels moeten voorkomen dat een warmtebedrijf te lang doorgaat met een fossiele bron, terwijl er een duurzame bron voor handen is, en tegelijkertijd continuïteit voor de bedrijven borgen.
- Warmtebedrijven zetten zich in om, waar mogelijk, systemen te koppelen zodat een robuust energiesysteem ontstaat, waarin zij elkaar bij kunnen staan wanneer er tekorten aan betaalbare duurzame warmte ontstaan. Duurzame bronnen worden betaalbaar als ze 100% ingezet kunnen worden, dus ook in andere kavels.
- Een warmtebedrijf heeft een inspanningsverplichting naar zijn klanten om te besparen op energiegebruik. Ook om overschotten van energie (warmte, koeling, elektriciteit) door systeemintegratie en energiebuffering onderling uit te ruilen.
- Sta toe dat lokale energiesystemen ook met elkaar verbonden kunnen worden. Dit kan juist de systeembalans van beide systemen versterken en daarmee economische voordelen bieden.
- Artikel 13.1: de gemeente moet de bevoegdheid hebben om bij de aanwijzing van een warmtebedrijf aanvullende eisen te stellen, passend bij haar regierol. Zeker op het gebied van duurzaamheid als er bijvoorbeeld kansen zijn voor systeemintegratie op gebiedsniveau of als er duurzamere bronnen beschikbaar zijn.

5. Kavelgrootte

Het wordt aan gemeenten overgelaten om de kavelgrootte vast te stellen, maar in de uitwerking van het wetsvoorstel wordt gestuurd op zo groot mogelijke warmtekavels. Met name de ontwikkeling van modulair groeiende netten lijkt in het wetsvoorstel niet mogelijk. Bijvoorbeeld bij een gemeente die ervoor kiest om een binnenstedelijk transportnet aan te leggen, dat meerdere kleine kavels met elkaar verbindt om slimme koppelkansen te benutten. Of een lage-temperatuurnet dat over langere periode een heel kavel kan ontsluiten door verschillende bronnen en kleine netten met elkaar te koppelen.

De gehanteerde definities en voorwaarden voor het aanwijzen van een transportnet in het wetsvoorstel sluiten deze mogelijkheid nu uit.

Het aanwijzen van een transportnetbeheerder moet ook een taak (kunnen) zijn van de gemeente. Zorg tenslotte dat het aaneenschakelen van kleinere systemen, via een bottom-up ontwikkeling, een strategie kan zijn van de gemeente (salamitactiek).

Twee voorstellen voor het verbeteren van de regels met betrekking tot de kavelgrootte:

- De definitie van een warmtekavel verruimen, zodat modulaire groei en koppeling van netten en bronnen kan ontstaan, door interactie tussen kavels en verbindingen met (lokale) warmtetransportnetten. Dit zal gemeentes meer handvatten bieden om kleinschalige kavels te ontwikkelen die passen bij de lokale situatie. Het zal lokale overheden ook toegestaan moeten zijn om een warmtetransportnetbeheerder aan te wijzen.
- Geef de gemeente de bevoegdheid om te besluiten lokale warmtetransportnetten aan te (laten) leggen.

Ontheffing voor kleine netten

Wij zien de ontheffing voor kleine netten niet als oplossing voor toegang tot de markt voor warmteschappen. Voor warmteschappen moet de kavelgrootte het resultaat zijn van overleg van gemeente met bewoners en de plannen die daaruit voortkomen.

6. Integrale ketenverantwoordelijkheid

Het wetsvoorstel stuurt aan op een geïntegreerd warmtebedrijf en integrale aansturing van de warmteketen (productie, levering en distributie). Daarmee wordt de bestaande praktijk tot norm verklaard voor de toekomst. Zo wordt markttoegang onthouden aan energietoepaats, nieuwe innovatieve spelers op de warmtemarkt en ook aan netbeheerders. Het gaat ons veel te ver om splitsing van verantwoordelijkheden nu wettelijk uit te sluiten. Laat er ruimte zijn voor verschillende samenwerkingsmodellen in de keten.

Daarbij spelen voor Energie Samen twee overwegingen:

- Er zijn verschillende governance-modellen denkbaar om warmteschappen een positie te geven in de marktordening. Daarbij is er wel tijd nodig om de verschillende modellen in de praktijk te testen.
- Door de warmtevoorziening geïsoleerd te benaderen (en reguleren) ten opzichte van de opwek en het gebruik van elektriciteit, gaan we kansen missen voor systeemintegratie op gebiedsniveau. Daardoor wordt de totale energierekening van bewoners voor warmte, elektriciteit en energietransport onnodig duur.

Ons voorstel voor verbetering:

- Schrap de verplichting dat het warmtebedrijf economisch eigenaar dient te zijn van het warmtenet, en daarmee om de infrastructuur op de balans te hebben.
Energie Samen onderkent dat de warmteketen integraal moet worden beheerd en dat er voor klanten en overheid één aanspreekpunt wenselijk is. De leverancier op het warmtenet kan de rol van aanspreekpunt vervullen, waarna de overige zekerheden door middel van privaatrechtelijke overeenkomsten kunnen worden herbelegd.

7. Aanwijzingsperiode

Het wetsvoorstel stelt een termijn aan het exclusieve exploitatierecht voor 20 tot 30 jaar voor het aangewezen warmtebedrijf. Het is redelijk om een aanwijzingsperiode voor bepaalde tijd te gunnen aan warmtebedrijven, gekoppeld aan een redelijke afschrijftermijn voor investeringen. Aan een te lange aanwijzingsperiode kleeft echter een groot nadeel, namelijk dat een warmtebedrijf geen moeite hoeft te doen om goed te presteren ten opzichte van de benchmark. Dat werkt tegen het belang van afnemers bij een betaalbare warmtevoorziening. Als de aanwijzingsperiode voor het warmtebedrijf wordt gelimiteerd aan de periode die nodig is voor de warmteproductie en de warmtelevering op maximaal 15 jaar, kan de aanwijzing worden vernieuwd, maar krijgen ook andere bedrijven en een lokaal warmteschap het recht om mee te dingen. Dat biedt ruimte aan innovatie van de warmtevoorziening, in het bijzonder van de warmteproductie en –levering.

Voor het terugverdienen van de investeringen in het warmtenet kan een andere oplossing gevonden worden:

- Bij een integraal warmtebedrijf kan het warmtenet tegen boekwaarde worden overgenomen door het nieuwe warmtebedrijf.
- Bij een warmtenet dat niet in eigendom is van het warmtebedrijf kan het op de balans blijven staan en worden contracten overgenomen.

Onze voorstellen voor het verbeteren van de voorgestelde aanwijzingsperiode:

- Als een warmtekavel aan het einde van de aanwijzingsperiode van 15 jaar weer beschikbaar komt, of eerder als de gemeente de aanwijzing van een warmtebedrijf heeft ingetrokken, hebben bewoners in dat warmtekavel het voorkeursrecht om zelf een warmteschap op te zetten om de exploitatie van de warmtevoorziening voort te zetten.
- Geef duidelijk aan wat er gebeurt nadat de aanwijzingsperiode verstreken is. Het is essentieel om dit duidelijk te omschrijven. Als er een aanwijzing komt van een ander warmtebedrijf, hoe geschiedt de overdracht dan?
- Er dienen spelregels te zijn voor de waardebeoordeling bij de overdracht van de restwaarde. Aan het einde van de aanwijzingsperiode wordt de overnamewaarde van het warmtebedrijf op de kavel bepaald en overgedragen aan het nieuwe warmtebedrijf, dan ontstaat het risico dat de gebruikers op dat kavel twee keer moeten betalen voor dezelfde infrastructuur. De spelregels moeten deze situatie voorkomen. Ook hiervoor geldt dat de waardebeoordeling volledig transparant moet zijn gebaseerd op de RAR.

Bijlage: Spreadsheet met verbetervoorstellen op artikelniveau

-	<u><i>Te consulteren tekst</i></u>	<u><i>Aanpassing tekst</i></u>	<u><i>Toevoeging tekst ES</i></u>	<u><i>Argumentatie</i></u>
Hoofdstuk1 Algemene bepalingen:				
art1. begrippenlijst				
			Een Warmte energiegemeenschap (afgekort warmteschap) is een juridische entiteit die: a) Gebaseerd is op vrijwillige en open deelname en waarover leden of aandeelhouders, die natuurlijke personen, lokale autoriteiten, waaronder gemeenten, of kleine ondernemingen zijn, feitelijke democratisch zeggenschap hebben; b) Waarvan het hoofddoel veeleer bestaat uit het bieden	Wanneer we het hebben over extra rechten voor warmtecollectieven moeten deze gedefinieerd worden. We sluiten hier bij aan bij de Europese definitie van hernieuwbare energiegemeenschappen.

			<p>van milieu-, economische of sociale gemeenschapsv oordelen aan haar leden of aandeelhouder s of aan de plaatselijke gebieden waar ze werkzaam is dan uit winst maken, en c) zich bezig kan houden met de productie, waaronder uit hernieuwbare bronnen, distributie, levering, verbruik, aggregatie, energieopslag, energie-efficiëntie diensten, of andere energiedienste n aan haar leden of aandeelhouder s kan aanbieden;</p>	
			<p>Bewonerscollec tief is een juridische entiteit: a) Gebaseerd is op vrijwillige en open deelname met democratisch zeggenschap van leden, natuurlijke en rechtspersonen die in een plaatselijk gebied woningeigenaar zijn, huurder, of</p>	<p>In onze voorstellen geven we bewoners beslissingsbevoegdheid in de processen. Deze bevoegdheid moet je organiseren. Dit kan door een collectief op te zetten waarin iedereen kan meedoen en waarin er democratisch stemrecht is. Op deze manier kunnen ook bewoners uit de buurt gekozen worden als bestuur die het collectief</p>

			<p>vastgoed bezitten; b) Waarvan het doel o.a. is de vertegenwoordiging van haar leden in het plaatselijke gebied ten behoeve van de besluitvorming over een collectief warmtenet.</p>	<p>vertegenwoordigen. In een later stadium kan dit collectief besluiten om zich om te vormen tot een warmteschap wanneer daar behoefte aan is. Gebeurt dit niet kan zij ook tijdens de exploitatie optreden namens de bewoners. Het bestaan van een collectief vermindert in geen geval de individuele rechten als consument en woningeigenaar.</p>
Hst 2 Collectieve warmtesystemen				
<u>§2.1 warmtekavel</u>				
Art 2.1				
	<p>1. Burgemeester en wethouders stellen een warmtekavel vast: a. waarvan de omvang zodanig is dat een warmtebedrijf binnen het warmtekavel een collectief warmtesysteem op een doelmatige wijze kan aanleggen en exploiteren zodat zoveel mogelijk gebruik kan worden gemaakt van schaalvoordelen; b. waarvan de omvang zodanig is dat de leveringszekerheid binnen het kavel naar verwachting</p>	<p>warmtekavel vervangen door indicatief warmtekavel</p>	<p>waarvan de bewoners (kopers en huurders) in dat warmtekavel met een buurtwarmteplaan hebben ingestemd met het uitwerken van uitvoeringsplan voor een collectief warmtenet.</p>	<p>de voorgestelde procedure gaat tot veel verzet van bewoners leiden, en vertraging van de warmtetransitie, omdat eerst een kavel wordt aangewezen, en daarna een warmtebedrijf wordt aangewezen die op dat kavel eerst een globaal kavelplan en later een uitvoeringsplan en investeringsplan maakt. De gemeente en bewoners zijn dan al te vroeg in het proces gebonden aan het warmtebedrijf. Energie Samen heeft om het proces te versnellen, en bewoners in de</p>

	voldoende kan worden geborgd;			meewerkstand te krijgen een nieuw procedurevoorstel uitgewerkt, dat ruimte biedt aan bewonerscollectieven om zelf een haalbaar plan uit te werken op een indicatief warmtekavel, op basis waarvan de gemeente een definitief warmtekavel vast stelt.
	idem		Bij de vaststelling van een indicatief warmtekavel krijgen bewoners in dat kavel het recht op ontwikkeling van een warmteoplossing voor dat kavel, indien zij bereid zijn zich voor dat doel democratisch te organiseren	idem
	idem	warmtekavel vervangen door definitief warmtekavel	op grond van een definitief ontwerp van het aangewezen warmtebedrijf.	idem

	<p>1d.waarvan de omvang zodanig is dat de structurele afhankelijkheid van een ander collectief warmtesysteem binnen een ander warmtekavel wordt vermeden, en</p>	<p>1d.waarvan de omvang zodanig is dat het zelfstandig de basislast CO2 neutraal kan leveren en de samenwerking met een ander collectief warmtesysteem binnen een ander warmtekavel wordt gezocht om zo duurzaam en goedkoop mogelijk in de piekvoorziening en de back-up te voorzien.</p>		<p>het belang van robuuste energiesystemen op een kavel slaat door in een dogma van 100% zelfstandigheid. Het voorstel zet de 3de generatie warmtenetten die we kennen uit het verleden te veel vast als enige optie voor de toekomst. Een energiesysteem wordt robuuster als er samengewerkt kan worden met een aangegrenzend energiesysteem. Dit kan juist de systeembalans van beide systemen versterken en daarmee economische voordelen bieden. Er is een organischer groeipad mogelijk, snellere verduurzaming, en beter betaalbare warmte als systemen verbonden kunnen worden en warmte uitgewisseld.</p>
	<p>1e.waarvan de omvang zodanig is dat wijziging van het warmtekavel na vaststelling daarvan op de lange termijn zoveel mogelijk wordt vermeden.</p>	<p>verwijderen</p>		<p>Door het procedure voorstel van Energie Samen te volgen is dit geen issue meer. Het kavel wordt pas definitief vastgesteld als er een definitief ontwerp ligt.</p>

	<p>5. Gedeputeerde staten kunnen burgemeester en wethouders binnen acht weken opdragen de omvang van het warmtekavel te wijzigen indien niet voldaan is aan het eerste lid, onderdelen a tot en met e, het tweede of derde lid.</p>	<p>verwijderen artikel 2.1: paragraaf 4,5, 6 en 7</p>		<p>Door andere bestuurslagen bevoegdheden te geven om in te grijpen op een proces in de gemeente, wordt het democratische proces van gemeente met de bewoners ondermijnd. Dat gaat tot bestuurlijke dwang leiden, vergroot de weerstand lokaal en leidt tot vertraging van de energietransitie.</p>
	<p>8. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld over:</p>	<p>verwijderen</p>		<p>idem zoals hierboven. Het rijk moet zich niet teveel willen bemoeien met de warmtekavels, en het over laten aan gemeenten en bewoners. Als het rijk aanvullende eisen zou willen stellen is die aan de kwaliteit van het participatieproces rond de vaststelling van een warmtekavel en de aanwijzing van het warmtebedrijf. Het rijk laat dat met opzet buiten deze wet, en laat het aan gemeenten over.</p>

<p>\$2.2 aanwijzing van een warmteschap</p>			<p>1. Burgemeester en wethouders kunnen op aanvraag van een warmteschap deze titel toewijzen wanneer de rechtsvorm voldoet aan de definitie in art 1. 2. Een op grond van het eerste lid, aangewezen warmteschap meldt zich zo spoedig mogelijk na toewijzing door burgemeester en wethouders aan de Autoriteit Consument en Markt: a. naam en het adres van het warmteschap; b. en stuurt de statuten mee met de melding</p>	<p>Een warmteschap krijgt al eerder in het proces een voorkeurspositie. Hiervoor moet zij zich officieel melden. Wanneer een warmteschap daadwerkelijk warmte gaat leveren moet zij ook voldoen aan de eisen aan een warmtebedrijf. Om ook aangemerkt te worden als warmtebedrijf moeten warmteschappen de procedures in 2.2 volgen.</p>
			<p>Burgemeester en wethouders kunnen deze toewijzing intrekken indien: a. het warmteschap hierom verzoekt; b. het warmteschap niet meer aan de definitie voldoet; c. het warmteschap in de aanvraag</p>	<p>idem</p>

			voor toekenning onjuiste of onvolledige gegevens heeft verstrekt.	
<u>§2.2 aanwijzing van een warmtebedrijf</u>				
Art 2.3	1. Burgemeester en wethouders kunnen op aanvraag van een warmtebedrijf en na het doorlopen van een transparante en non-discriminatoire aanwijzingsprocedure voor minimaal 20 en maximaal 30 jaar een warmtebedrijf aanwijzen dat de exclusieve bevoegdheid heeft binnen het warmtekavel warmte te transporteren en te leveren aan verbruikers met uitzondering van:	aanwijzingsprocedure voor 15 jaar		Voor productie en levering is 15 jaar een redelijke termijn, omdat voor de meeste installaties 15 jaar als afschrijvingstermijn geldt. Vanwege duurzaamheid en betaalbaarheid moet er ruimte zijn voor andere partijen om, nadat de installaties zijn afgeschreven, een beter bod te doen aan de bewoners (betaalbaarheid en duurzaamheid). Dat kan dan ook een warmteschap van bewoners zelf zijn. Dat een warmtenet dan nog niet is afgeschreven, is geen overkomenlijk probleem. Een nieuw warmtebedrijf kan eenvoudig het eigendom (resterende boekwaarde) of het contract overnemen.

	idem	Burgemeester en wethouders vervangen door gemeenteraad.		Besluit te belangrijk. Moet democratisch geborgd zijn.
	idem		Burgemeester en wethouders consulteren de potentiële afnemers binnen een beoogd kavel over de voorgenomen aanwijzing van het warmtebedrijf. De potentiële afnemers krijgen de mogelijkheid om als bewonerscollectief een bindend advies uit te brengen.	Besluit te belangrijk. Moet democratisch geborgd zijn bij de afnemers. Afnemers hebben in huidige voorstel ten onrechte geen beslissingbevoegdheid, terwijl het warmtenet wel achter de voordeur van het juridisch eigendom van de gebouweigenaren komt.
	4. Bij een aanvraag om aangewezen te worden op grond van het eerste lid overlegt het warmtebedrijf in ieder geval: c. een globaal kavelplan waarin een indicatieve beschrijving is gegeven van de elementen opgenomen in artikel 2.11, tweede lid, onderdelen a tot en met j.	globaal kavelplan vervangen door concept ontwerp		Een 'globaal kavelplan' van een warmtebedrijf is onvoldoende specifiek om tot een afgewogen besluit te komen voor een warmtebedrijf. Dat kan pas als er een concept ontwerp ligt, met een voldoende uitgewerkte business case. In het procedure voorstel van Energie Samen is dat uitgewerkt. Dan is ook goed geborgd dat de keuze van het collectieve warmtenet niet los staat van de verduurzaming van de gebouwschil.

	idem			
	5b. er structurele afhankelijkheid van een ander collectief warmtesysteem in een ander warmtekavel bestaat tenzij die structurele afhankelijkheid op korte termijn naar verwachting niet langer zal bestaan.	verwijderen		voor de ontwikkeling van robuuste integrale energiesystemen moet samenwerking over kavels heen niet worden ontmoedigd maar eerder bevorderd. Zie ook de argumentatie bij artikel 2.1d
	6. Indien er meerdere aanvragen zijn ingediend rangschikken burgemeester en wethouders de aanvragen zodanig dat een aanvraag hoger gerangschikt wordt naarmate:		(als eerste criterium) aannemelijk is dat de betaalbaarheid voor de eindgebruikers beter is	om de transitie woonlastenneutraal door te komen en voor het benodigde draagvlak voor warmtenetten moet dit een criterium zijn. Dit is een extra reden om een warmtebedrijf pas aan te wijzen als er een concept ontwerp met goede business case ligt die betaalbare warmte voor bewoners biedt.
	6. d het warmtebedrijf de toekomstige verbruikers beter zal betrekken bij de aanleg, ontwikkeling en exploitatie van een collectief warmtesysteem;		Indien het warmtebedrijf een warmteschap betreft, dan krijgt deze aanvrager de voorkeur boven andere partijen.	Indien de bewoner het recht op ontwikkeling van een warmteoplossing hebben opgepakt en met een concept ontwerp, met uitgewerkte business case bij de gemeente aankloppen om aangewezen te worden als warmtebedrijf, en bereid zich daarvoor als warmteschap te organiseren, dan moet dit criterium

				doorslaggevend kunnen zijn. Dat betekent de factor een voorkeursrecht voor een warmteschap.
	idem 2.3 onder punt 6.		extra criterium: de CO2 -emissie lager is ;	In de wegingscriteria hoort een prikkel te zitten voor een zo duurzaam mogelijke warmteoplossing, met een zo laag mogelijke CO2 -emissie.
	11. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld over: d: globaal kavelplan	verwijderen 11d		11 d.er is in het procedurevoorstel van Energie Samen geen globaal kavelplan van een warmtebedrijf meer nodig.
	11. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld over: g: rangschikkingscriterië	verwijderen 11g		11g. het is onwenselijk dat het rijk de rangschikkingscriterië en de weging daarvan van gemeenten weer kan overrulen met een AMvB
Art 2.4				
Art 2.5				

art 2.6	[tussen lid 1 en 2]		[toevoegen] 1. bij een voorgenomen overdracht van een aanwijzing krijgt een warmteschap in dat kavel het Eerste Recht van Weigering. Als er nog geen warmteschap is, krijgen bewoners de gelegenheid om binnen een redelijke termijn een warmteschap op te richten.	Ergens in de wet moet vastgelegd worden dat bewoners die georganiseerd zijn in een warmteschap het Eerste Recht van Weigering hebben bij beëindiging van de aanwijzing van het warmtekavel en bij overdracht van de aanwijzing van het warmtekavel aan een ander warmtebedrijf.
art 2.6	idem		Burgemeester en wethouders consulteren de potentiële afnemers binnen een beoogd kavel over de voorgenomen overdracht van aanwijzing van het warmtebedrijf. De potentiële afnemers krijgen de mogelijkheid om als bewonerscollectief een bindend advies uit te brengen.	Besluit om de aanwijzing over te dragen is te belangrijk. Moet democratisch geborgd zijn bij de afnemers. Afnemers hebben in huidige voorstel ten onrechte geen beslissingbevoegdheid, terwijl het warmtenet wel achter de voordeur van het juridisch eigendom van de gebouweigenaren komt.
<u>§2.3 taken aangewezen warmtebedrijf</u>				

art 2.8				
<u>§2.4 Verplichtingen aangewezen warmtebedrijf</u>				
<u>§2.4.1 Niet uit kunnen voeren van een wettelijke taak</u>				
art 2.9				
<u>§2.4.2. Uitgewerkt kavelplan en investeringsplan</u>				
art 2.11	<p>1. Een aangewezen warmtebedrijf zendt op verzoek naar burgemeester en wethouders een uitgewerkt kavelplan of een wijziging daarvan dat betrekking heeft op het warmtekavel of een deel van een warmtekavel waarvoor het voornemen bestaat in een omgevingsplan als bedoeld in artikel 2.4 van de Omgevingswet te kiezen of waarvoor in een omgevingsplan is gekozen voor verwarming door een collectief warmtesysteem.</p>	<p>Een aangewezen warmtebedrijf zendt op verzoek van burgemeester en wethouders een uitgewerkt kavelplan, dat is het definitief ontwerp voor een collectief warmtesysteem, op grond waarvan het college een definitief warmtekavel kan vaststellen, dat in het omgevingsplan wordt verankerd.</p>		<p>In het procedurevoorstel van Energie Samen is de eerste verplichting van het aangewezen warmtebedrijf om het concept ontwerp uit te werken in het definitief ontwerp. Op basis daarvan wordt het definitieve warmtekavel vastgesteld, dat in het democratisch proces met de gemeenteraad en bewoners in het omgevingsplan juridisch wordt verankerd.</p>

	2. Het uitgewerkte kavelplan bevat: f een voorstel voor een netontwerp, waaronder 4°. een indicatie van het tracé	f: een voorstel voor een netontwerp, waaronder 4: een definitief netontwerp op detailniveau.		De omschrijving van het uitgewerkte kavelplan ademt nog te veel wat gevraagd hoort te worden bij het concept ontwerp. In de procedure van Energie Samen vraagt het college van B&W om een voorstel voor een definitief ontwerp. Het concept ontwerp heeft aan de basis gelegen van de aanwijzing van het warmtebedrijf.
	2. Het uitgewerkte kavelplan bevat: a t/m j	i: een nauwkeurig indicatie van de tarieven van de te leveren goederen en diensten in verband met de levering van warmte, op basis waarvan bewoners hun commitment voor het collectieve warmtenet afgeven;		In het procedurevoorstel van Energie Samen bevat het uitgewerkte kavelplan het definitief ontwerp, op basis waarvan de aanbesteding wordt gedaan. De tarieven die daarin aan de bewoners worden afgegeven moet ook waargemaakt kunnen worden. Bewoners geven op basis van het definitief ontwerp hun commitment af. Zij tekenen een warmteleveringsovereenkomst, op basis waarvan vermogensverstrekkers bereid zijn om te investeren in de realisatie. De enige ontbindende clause voor bewoners is dat het plan niet door gaat.

	3. Het uitgewerkt kavelplan behoeft instemming van burgemeester en wethouders.		Indien Burgemeester en wethouders niet instemmen met het uitgewerkte kavelplan kan het aanwijzingsbesluit worden herzien of ingetrokken.	In de procedure van Energie Samen is het risico dat een aanwijzing van het warmtekavel wordt ingetrokken geringer, omdat het warmtebedrijf later in het proces wordt aangewezen. Er is dan meer zekerheid over de business case, en betaalbaarheid voor bewoners.
	idem		Burgemeester en wethouders consulteren de toekomstige verbruikers binnen een beoogd kavel (bewoners, bedrijven) over het uitgewerkte kavelplan. De toekomstige verbruikers krijgen de mogelijkheid om een bindend advies uit te brengen over het uitgewerkte kavelplan.	idem. Betaalbaarheid en duurzaamheid zal voor bewoners een belangrijk toetsingscriterium zijn.
art 2.12	3. Een aangewezen warmtebedrijf legt een ontwerp-investeringsplan voor aan de Autoriteit Consument en Markt		en aan het bewonerscollectief in het kavel.	Voor de duurzaamheid en de betaalbaarheid zijn de investeringsplannen van groot belang en vanuit het oogpunt van transparantie dienen bewonercollectieven in het warmtekavel daarvan op de hoogte te worden gesteld.

	tussen 5 en 6 voordat het investeringsplan wordt uitgevoerd		het aangewezen warmtebedrijf gaat over het investeringsplan met bewoners in het warmtekavel in gesprek	Bewoners hebben het recht om te weten waarom wordt afgeweken van de openbare benchmark, en moeten de mogelijkheid hebben om de motivatie het het warmtebedrijf en de toetsing van de ACM te challengen.
	7. Een aangewezen warmtebedrijf zendt een wijziging van het investeringsplan aan de Autoriteit Consument en Markt.		met de daadwerkelijke investeringskosten	Het is belangrijk dat de ACM als toezichhouder op de sector zicht heeft op wat de daadwerkelijke investeringskosten zijn.
	idem		De ACM maakt de kengetallen uit het investeringsplan openbaar in een openbare benchmark	Het is in het belang van de betaalbaarheid van collectieve warmtenetten dat de investeringkosten niet alleen legitiem zijn maar ook openbaar, zodat ze investeringkosten met elkaar vergeleken worden, en er innovatie wordt aangemoedigd om kosten te besparen.
<u>§2.4.3. Leveringszekerheid</u>				
Art. 2.13				
<u>§2.4.4. Onderbreking van de levering van warmte</u>				
art 2.14				
art 2.15				
<u>§2.4.5. CO2 reductie en informatieverplichtingen over duurzaamheid</u>				

art 2.16	De gemiddelde uitstoot van CO2 ten gevolge van de levering van warmte door een aangewezen warmtebedrijf in een warmtekavel is ten hoogste:		... zo laag mogelijk en ten hoogste.	Het wetsvoorstel straalt nu uit dat de jaarlijkse maximum norm goed genoeg is, en daar gaat geen prikkel van uit om het beter dan de norm te doen.
	4. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden regels gegeven over de wijze waarop de uitstoot van CO2 berekend wordt.			Normen berekeningssystematiek voor CO2 reductie moeten transparant en eenduidig zijn. Echt duurzame warmte en energie moet in het voordeel zijn t.o.v. restwarmte van fossiele opwek. Zelf ingekochte duurzame elektriciteit moet postief mee tellen in de berekeningen van de CO2 emissie.
art 2.17	1. Een aangewezen warmtebedrijf verstrekt een gebruiker informatie over de duurzaamheid van de geleverde warmte op de gespecificeerde factuur, bedoeld in artikel 2.22, eerste lid.		een volledig overzicht van de CO2-reductie per eenheid daadwerkelijk geleverde warmte; een overzicht van de herkomst van de warmte; de staat van warmtebronnen; en de herkomst van de primaire energie inclusief benodigde keurmerken.	Verbruikers hebben het recht om zo volledig mogelijk geïnformeerd te zijn over de duurzaamheid van de geleverde warmte. De performance op het gebied van duurzaamheid is een grond is om een aanwijzing voortijdig in te trekken, en bewoners moeten zelf vinger aan de pols kunnen houden of het bedrijf op koers ligt.
art 2.18	toevoeging		Een warmtebedrijf heeft als statutair doel een zo laag mogelijke CO2	Incentives inbouwen die concurrentie op CO2 reductie aanmoedigt.

			emissie in de totale warmteketen.	
	toevoeging		Warmtebedrijf en zetten zich in om, waar mogelijk, systemen te koppelen zodat een robuust energiesysteem ontstaat, en zij elkaar bij kunnen staan wanneer er tekorten aan duurzame betaalbare warmte ontstaan.	idem. Duurzame bronnen worden betaalbaar als ze 100% ingezet kunnen worden, dus ook in andere kavels.
	toevoeging		Een warmtebedrijf heeft een inspanningsverplichting richting haar afnemers om energiebesparing te bevorderen en overschotten van energie (warmte, koeling, elektriciteit) door middel van systeemintegratie en energiebuffering onderling uit te ruilen.	idem. De warmteketen is nu tot aan de voordeur gedefinieerd, terwijl ook achter de voordeur veel CO2 emissie reductie gerealiseerd kan worden. En warmtebedrijven hebben op grond van hun (toegevoegde) statutaire doel een inspanningsverplichting om CO2 emissie reductie achter te laten te bevorderen.
<u>§2.4.6. De levering van warmte</u>				
art 2.19				
art 2.20				
art 2.21				
art 2.22	1.			
Art 2.23				

<u>§2.4.7. Meten van het gebruik van warmte</u>				
art 2.24				
art 2.25				
art 2.26				
<u>§2.4.8 Transparantie over derdentoegang</u>				
art 2.27	3. Een aangewezen warmtebedrijf doet een verzoeker een gemotiveerde schriftelijke beslissing toekomen over het verlenen van toegang tot het collectief warmtesysteem.		Het uitgangspunt is dat een duurzame bron voorrang verdient op een warmtenet, om de CO2 emissie reductie doelen te halen.	Het is belangrijk om lokale duurzame productiebronnen aangesloten te krijgen op bestaande warmtenetten, en voor de betaalbaarheid van de duurzame bronnen is het van belang dat ze zoveel mogelijk worden benut.
	idem		toevoegen: de ACM toetst het besluit en de motivatie van het warmtebedrijf.	Het mag voor warmtebedrijven niet te makkelijk zijn om derdentoegang op gesloten warmtenetten af te wijzen, als de aangeboden warmte met een duurzamere bron wordt opgewekt. Hier zijn heldere spelregels voor nodig, die enerzijds voorkomen dat een warmtebedrijf te lang doorgaat met een fossiele bron, terwijl er een duurzame bron voor handen is, en anderzijds continuïteit van het aangewezen warmtebedrijf borgt.
<u>§2.4.9 Overige verplichtingen</u>				

art 2.28	4. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld over de overdracht van het economisch eigendom van het warmtenet en de tegenprestatie.		Daarmee wordt het risico beperkt dat de gebruikers op dat kavel twee keer moeten betalen voor dezelfde infrastructuur.	Aan het einde van de aanwijzingsperiode wordt de overnamewaarde van het warmtebedrijf op het kavel bepaald en overgedragen aan het nieuwe warmtebedrijf. Hier ontstaat een risico dat de gebruikers op dat kavel twee keer moeten betalen voor dezelfde infrastructuur. Er dienen spelregels te zijn voor de waardebeoordeling bij de overdracht van de restwaarde die dat risico verminderen. Ook hiervoor geldt dat de waardebeoordeling volledig transparant moet zijn gebaseerd op de RAR
<u>§2.5 Aansluiten op of afsluiten van een collectief warmtesysteem</u>				
art 2.29				
art 2.30				
art 2.31				
art 2.32				
art. 2.33				
<u>§2.6 Verplichtingen gebouweigenaar</u>				
art 2.34				
<u>§2.7 Verplichtingen derden</u>				
art 2.35				
art 2.36				

Hoofdstuk 3 Kleine collectieve warmtesystemen				Wij zien de ontheffing voor kleine netten niet als oplossing voor toegang tot de markt voor warmteschappen. Voor warmteschappen moet de kavelgrootte het resultaat zijn van overleg van gemeente met bewoners en de plannen die daar uit voort komen.
<u>§3.1 Ontheffing</u>				
art. 3.1				
art 3.2				
art 3.3				
art 3.4				
<u>§3.2 taken van een warmtebedrijf</u>				
art. 3.5				
<u>§3.3. Verplichtingen van een warmtebedrijf</u>				
art 3.6				
art 3.7				
art. 3.8				
Hoofdstuk 4. Verhuurders en verenigingen van eigenaars				
<u>§4.1 Meldplicht en ontheffing</u>				
art 4.1				
art 4.2				
art 4.3				
art 4.4				
art. 4.5				
<u>§4.2. Verplichtingen</u>				
art 4.6				
Hoofdstuk 5. Warmtetransportnetten				

<u>§5.1 Aanwijzing van een warmtetransportbeheerder</u>				
art 5.1	Onze Minister kan op aanvraag van een onderneming voor minimaal 20 en maximaal 30 jaar een warmtetransport beheerder aanwijzen van een bestaand of nog aan te leggen warmtetransport net ten behoeve van het transport van warmte in een in de aanwijzing aangeduid gebied.	Onze Minister en de gemeenteraad kan		Het wordt aan gemeenten over gelaten om de kavelgrootte vast te stellen, maar in de uitwerking van het wetsvoorstel wordt gestuurd op zo groot mogelijke warmtekavels. Met name de ontwikkeling van modulair groeiende netten, lijkt in het wetsvoorstel niet mogelijk. Een voorbeeld is een gemeente die er voor kiest om een binnenstedelijk transportnet aan te (laten) leggen, dat meerdere kleine kavels met elkaar verbindt om slimme koppelkansen te benutten. Of een lage temperatuurnet dat over langere periode een heel kavel kan ontsluiten door verschillende bronnen en kleine netten met elkaar te koppelen.
art 5.2				
art 5.3				
art. 5.4				
art. 5.5				
<u>§5.2 Taken van een warmtetransportbeheerder</u>				
art 5.6				
<u>§5.3 Verplichtingen van een</u>				

<u>warmtetransportbeh eerder</u>				
<u>§5.3.1 Niet uit kunnen voeren van een wettelijke taak</u>				
art 5.7				
art 5.8				
<u>§5.3.2 Warmtetransportinve steringsplan</u>				
art 5.9				
art 5.10				
<u>§5.3.3 Waarborgen onafhankelijkheid warmtetransportbeh eerder</u>				
art 5.11				
art 5.12				
<u>§5.3.4 Informatieverplichtin gen</u>				
art 5.13				
<u>§5.3.5 Overige verplichtingen</u>				
art 5.14				
art 5.15				
art 5.16				
<u>§5.4 Verplichtingen derden</u>				
art 5.17				
art 5.18				
art 5.19				
Hoofdstuk 6 Warmteproductie				
<u>§6.1 Restwarmte</u>				
art 6.1	toevoegen		4. Warmtebedrijv en hebben een inspanningsver plichting om warmtebronne n met de laagste CO2 emissie met voorrang in te zetten.	Het is mooi dat restwarmte wordt benut, maar het gebruik van restwarmte uit fossiele bronnen, mag er niet toe leiden dat de ontwikkeling en exploitatie van duurzame warmtebronnen

				daar nadeel van ondervinden.
	toevoegen		5. Een normenstelsel van warmtebronnen, inclusief restwarmtebronnen, vergelijkt de duurzaamheidsimpact waaronder de CO2 emissie van warmtebronnen en productietechnieken.	idem
	toevoegen		6. De ACM toetst of de warmtebronnen met de laagste CO2 emissie worden ingezet.	idem
	toevoegen		7. Het normenstelsel beperkt zich niet tot de productie van warmte, maar beschouwt de verduurzamingsopgave van de gebouwde omgeving zijn geheel, inclusief koeling, woningverbetering, duurzame opwek, elektrische mobiliteit en terugdringen van CO2	De warmtewet reguleert een klein deel van de verduurzamingsopgave van de gebouwde omgeving, en dat heeft als risico dat integrale oplossingen niet voldoende gewaardeerd worden. Bijvoorbeeld de productie of inkoop van groene stroom in een gebied ten behoeve van de voorziening van warmte en koude dient mee te tellen in de bepaling van

			emissies, NOx en fijnstof.	de duurzaamheidsimpact.
<u>§6.2 garanties van oorsprong</u>				
art 6.2				
art 6.3				
art 6.4				
art 6.5				
art 6.6				
art 6.7				
<u>§6.3 Wijziging in zeggenschap</u>				
art 6.8				
Hoofdstuk 7 tariefregulering	redelijk rendement	maatschappelijke rendement van maximaal 5% op het eigen vermogen.		Schrap alle artikelen die ernaar verwijzen dat warmtebedrijven een bepaald redelijk rendement moeten kunnen halen. Vervang dit met een maatschappelijke rendement van maximaal 5% op het eigen vermogen. De tekst redelijk rendement wekt de indruk dat het rendement voor warmtebedrijven bovengeschied is aan de betaalbaarheid voor bewoners. Er gaat geen enkele prikkel vanuit om tot een zo goedkoop mogelijk warmteoplossing voor bewoners te komen.

<u>§7.1 tariefregulering levering van warmte van een aangewezen warmtebedrijf aan kleinverbruikers</u>				
<u>§7.1.1 in rekening te brengen tarieven bij kleinverbruikers</u>				
art 7.1	2. Een aangewezen warmtebedrijf maakt op transparante wijze de tarieven van de goederen of diensten die worden aangeboden ten behoeve van de levering van warmte bekend.		Op grond van gedetailleerde Regulatory Accounting Rules die onderlinge vergelijking van warmtebedrijven mogelijk maakt.	Het is van groot belang op precies te definiëren wat op “transparante wijze” precies betekent. Energie Samen pleit voor een systeem van toetsing achteraf op basis van gedetailleerde boekhoudregels die onderlinge vergelijking van warmtebedrijven, met een nationale benchmark mogelijk maakt.
<u>§7.1.2 Vaststelling van tarieven aangewezen warmtebedrijf voor kleinverbruikers</u>				
art 7.2	1. De Autoriteit Consument en Markt stelt voor een reguleringsperiode van minimaal 3 en maximaal 5 jaar eerst de maximale tarieven vast op grond van artikel 7.3 in overeenstemming met het bepaalde in paragraaf 7.1.3.	Het warmtebedrijf stelt de tarieven vast		De ACM controleert het warmtebedrijf achteraf of de tarieven gerechtvaardigd zijn op basis van de toegestane kosten in de RAR en de bandbreedte daarvan

			Bij een tariefverhoging gaat het warmtebedrijf met het bewonerscollectief in gesprek en motiveert het de verhoging op grond van de boekhoudregels.	Als warmtebedrijf de tariefverhoging niet goed kan motiveren en de kosten buiten de bandbreedte van de RAR vallen, kan het bewonerscollectief naar de ACM stappen om een aanpassing van het tarief te eisen.
art 7.3				
<u>§7.1.3 Vaststelling maximale tarieven door ACM</u>				
art 7.4	2. De tarieven zijn non-discriminatoir en kunnen worden berekend op grond van: a. . een kostengebaseerde correctie van het gasreferentietarief waarbij uitgegaan wordt van een redelijk rendement, of b. een kostengebaseerd referentietarief .	verwijderen 2b. een kostengebaseerd referentietarief		Schrap de artikelen over het vaststellen van een maximumtarief vooraf. Met aardgas als referentie kan dat nog, maar om met kostengebaseerde referentietarieven, met verschillende technieken voor elke situatie een objectieve maximumprijs vast te stellen is onbegonnen werk. De maximumprijzen zullen veiligheidshalve voor de verschillende technieken te hoog worden vastgesteld. Van wettelijk vastgestelde maximumprijzen gaat dan geen enkele prikkel uit om de betaalbaarheid voor

				de eindgebruikers te verbeteren. Want warmtebedrijven zullen die maximumprijzen als uitgangspunt nemen.
	3. Bij algemene maatregel van bestuur wordt bepaald of de tarieven worden berekend op grond van het tweede lid, onderdeel a, of op grond van het tweede lid, onderdeel b. De wijze waarop het tarief wordt berekend kan verschillen voor de goederen en diensten, bedoeld in het vijfde lid .	verwijderen: of op grond van van het tweede lid, onderdeel b.		idem
	4. de tarieven kunnen verschillen: a, b en c.	verwijderen		idem
	5. f. f. overige goederen en diensten	verwijderen		idem. Zolang de aardgasreferentie geldt, is a t/m e voldoende.
	7. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld over:	verwijderen 7a. het kostengebaseerd referentietarief of het redelijke rendement, bedoeld in het tweede lid;		idem

		verwijderen 7b.de goederen en diensten, bedoeld in het vijfde lid;		idem
<u>§7.1.4 Vaststelling maximale tarieven door ACM nadat toegestane inkomsten van aangewezen warmtebedrijf zijn vastgesteld</u>				
art 7.5	in zijn geheel schrappen		Uitwerken systematiek van toegestane kosten op basis van gedetailleerde RAR.	Energie Samen stelt voor om artikel 7.5 te herschrijven en de voorgestelde systematiek van beoordeling van de tarieven achteraf, in plaats van maximum prijzen vooraf, want de maximum prijzen vooraf zou de ACM moeten baseren op onvolledige informatie over de werkelijke kosten terwijl de voorgestelde systematiek van Energie Samen de ACM steeds meer informatie geeft over de daadwerkelijke kosten. Daar gaat een veel betere efficiëntie prikkel vanuit als de kosten in openbare benchmarks met elkaar vergeleken worden. Dit is een beproefd model in andere Europese landen.

	toevoegen		1. De Autoriteit Consument en Markt stelt voor de reguleringsperiode waarin op basis van kostengebaseerde referentietarieven wordt gewerkt, een methode vast ter beoordeling achteraf van de tarieven van aangewezen warmtebedrijven voor de uitvoering van taken, bedoeld in artikel 2.8, op basis van gedetailleerde boekhoudkundige regels met toegestane kosten, binnen een bandbreedte.	idem
	toevoegen		2. De methode, met maximale transparantie over de kosten op grond van gedetailleerde boekhoudregels en een openbare benchmark, op basis waarvan de toegestane kosten worden vastgesteld is kostengebaseerd en bevat een efficiëntieprikkel die het aangewezen warmtebedrijf stimuleert efficiënte	idem

			kosten te maken die in het economisch verkeer gebruikelijk zijn.	
	toevoegen		3. De toegestane kosten worden volgens de vastgestelde boekhoudregels berekend: a) per warmtebedrijf of voor meerdere warmtebedrijven gezamenlijk, b) per collectief warmtesysteem en c) per warmtekavel en uitgesplitst in verschillende kostensoorten zodat een goed inzicht in de kostenstructuur wordt bereikt.	idem
	toevoegen		4. Toegestane kosten worden bepaald op basis van een bandbreedte waarbinnen de kosten in de RAR aanvaardbaar zijn	Neem bijvoorbeeld in deze boekhoudregels op: de verplichting om zo goedkoop mogelijk vermogen aan te trekken. Begrens het redelijke rendement op een maatschappelijke rendement van maximaal 5% op het eigen vermogen. En

				accepteer niet dat een warmtebedrijf met meer dan 40% eigen vermogen wordt gefinancierd, als vreemd vermogen goedkoper is.
	toevoegen		idem	Bijvoorbeeld: beschouw warmtebedrijven die door de overheid een monopolie wordt gegund, als publieke nutsvoorziening en accepteer geen topsalarissen boven de Balkende-norm.
	toevoegen		5. De Autoriteit Consument en Markt stelt een benchmark in om de daadwerkelijke kosten en performance (duurzaamheid simpact) van warmtebedrijven met elkaar te vergelijken op grond van eenduidige boekhoudregels.	De beoogde efficiëntieprikkel wordt bereikt door volledige transparantie van kosten te eisen op basis van gedetailleerde RAR, en een bandbreedte waarbinnen kosten aanvaardbaar zijn. Gecombineerd met de benchmarking van kosten in een openbare benchmark.
	toevoegen		6. De Autoriteit Consument en Markt koppelt de nationale benchmark van Nederland aan benchmarks van andere landen in Europa zodat de kostenverschillen tussen	Geef de ACM de taak om de Nederlandse benchmark te koppelen aan buitenlandse benchmarks voor warmte zodat verschillen met buurlanden inzichtelijk worden. Dat leidt ertoe dat kostenbesparingen

			landen onderling inzichtelijk worden	die in het buitenland zijn toegepast, sneller ook in Nederland toegepast gaan worden.
art 7.6	1. Een aangewezen warmtebedrijf zendt binnen een bij ministeriële regeling te bepalen termijn voor het begin van een tariefreguleringsperiode de Autoriteit Consument en Markt een tariefvoorstel.		met een onderbouwing op basis van gedetailleerde boekhoudkundige regels zodat de ACM de aanvaardbaarheid van de kosten kan toetsen	De beoogde efficiëntieprikkel wordt bereikt door volledige transparantie van kosten te eisen op basis van gedetailleerde RAR, en een bandbreedte waarbinnen kosten aanvaardbaar zijn. Gecombineerd met de benchmarking van kosten in een openbare benchmark.
	2. Het tariefvoorstel is non-discriminatoir, is gebaseerd op de op grond van artikel 7.5, vierde lid, vastgestelde toegestane inkomsten en bevat in ieder geval een voorstel voor een tarief ten aanzien van de volgende goederen of diensten	verwijzing naar artikel 7.5 verwijderen. En toegestane inkomsten vervangen door toegestane kosten op grond van de RAR		idem
	3. De Autoriteit Consument en Markt stelt op basis van het tariefvoorstel de maximale tarieven voor de reguleringsperiode vast en betreft bij het vaststellen	verwijderen		De ACM stelt geen maximum tarieven vast., De ACM beoordeeld of de kosten aanvaardbaar zijn op grond van de RAR en de gereguleerde

	van de maximale tarieven de op grond van artikel 7.5, vierde lid, vastgestelde toegestane inkomsten.			bandbreedte van kosten.
	4. De Autoriteit Consument en Markt kan een aangewezen warmtebedrijf opdragen binnen een bij ministeriële regeling te bepalen termijn een tariefvoorstel of een wijziging van een tariefvoorstel in te dienen indien:	verwijderen a. en b.	de tarieven onvoldoende zijn gebaseerd op de op grond van de RAR of de kosten de bandbreedte van toegestane kosten overschrijden	idem. De ACM is bevoegd om in te grijpen op de tarieven als te hoge kosten, buiten de aanvaardbare bandbreedte van de RAR, in rekening worden gebracht. In Warmteschappen kunnen leden daar zelf op ingrijpen en het bestuur ter verantwoording roepen.
	5. De Autoriteit Consument en Markt kan op verzoek van een aangewezen warmtebedrijf de tarieven die op grond van het derde lid zijn vastgesteld wijzigen indien het aangewezen warmtebedrijf een nieuw goed of dienst wil aanbieden of een bestaand goed of dienst wil wijzigen.	verwijderen		Een warmtebedrijf stelt zelf de tarieven vast. De ACM beoordeelt achteraf of de tarieven aanvaardbaar zijn op grond van de RAR.
<u>§7.1.5. Overige bepalingen</u>				

art 7.7	1. De Autoriteit Consument en Markt kan boekhoudkundige regels vaststellen voor de reguleringsperiode waardoor inzicht verkregen kan worden in de daadwerkelijke kosten gemaakt door het aangewezen warmtebedrijf.	De ACM stelt boekhoudkundige regels vast		De kern van de systematiek die Energie Samen voorstaat is dat er boekhoudkundige regels komen, waarmee inzicht wordt verkregen in de daadwerkelijke kosten.
	idem		Stel de eerste versie van de boekhoudregels (RAR) in een democratische procedure vast, tegelijk met de warmtewet zelf.	De boekhoudkundige regels zijn zo belangrijk dat ze in een democratische procedure tot stand dienen te komen, en niet alleen aan de ACM overgelaten kunnen worden.
	2. De Autoriteit Consument en Markt kan een aangewezen warmtebedrijf verzoeken informatie op grond van de boekhoudkundige regels te verstrekken. Het aangewezen warmtebedrijf verstrekt de informatie binnen de in het verzoek gestelde termijn.	Een warmtebedrijf is verplicht om jaarlijks het tariefvoorstel te onderbouwen met informatie op basis van de boekhoudkundige regels		Rapportage aan de ACM op grond van gedetailleerde boekhoudkundige regels staat centraal. Daarmee bouwt de ACM inzicht op in de daadwerkelijke kosten en kan de benchmark tot stand komen.
art 7.8	1. Een aangewezen warmtebedrijf voert een afzonderlijke boekhouding voor de uitvoering van de taken, bedoeld in artikel 2.8.		op grond van de gedetailleerde boekhoudregels	idem

<p><u>§7.2 Tariefregulering levering van warmte van een aangewezen warmtebedrijf aan grootverbruikers</u></p>				
<p>art 7.9</p>	<p>2. De tarieven reflecteren de werkelijke kosten. De berekeningsmethode en de tarieven zijn transparant, non-discriminatoir en gaat uit van een redelijk rendement.</p>		<p>zijn transparant op grond van de RAR</p>	<p>De tarieven moeten voor alle gebruikers en dus ook voor de grootverbruikers transparant worden gemaakt op grond van eenduidige boekhoudkundige regels die vergelijking van warmtebedrijven mogelijk maakt.</p>
<p><u>§7.3 Tariefregulering levering van warmte door een warmtebedrijf door middel van een klein collectief warmtesysteem</u></p>				
<p>art 7.10</p>	<p>2. De tarieven reflecteren de werkelijke kosten. De berekeningsmethode en de tarieven zijn transparant, non-discriminatoir en gaan uit van een redelijk rendement.</p>		<p>zijn transparant op grond van de RAR</p>	<p>De tarieven moeten voor alle verbruikers en dus ook voor de verbruikers in een klein warmtenet transparant worden gemaakt op grond van eenduidige boekhoudkundige regels die vergelijking van warmtebedrijven mogelijk maakt.</p>
<p><u>§7.4 Tariefregulering levering van warmte van een warmtebedrijf aan ten hoogste 10 kleinverbruikers als bedoeld in artikel 2.2., tweede lid</u></p>				
<p>art 7.11</p>	<p>2. De tarieven reflecteren de werkelijke kosten. De berekeningsmethode en de</p>		<p>zijn transparant op grond van de RAR</p>	<p>De tarieven moeten voor alle verbruikers en dus ook voor de ten hoogste 10 kleinverbruikers</p>

	tarieven zijn transparant, non-discriminatoire en gaan uit van een redelijk rendement.			transparant worden gemaakt op grond van eenduidige boekhoudkundige regels die vergelijking van warmtebedrijven mogelijk maakt.
<u>§7.5 Verhuurders en vereniging van eigenaars die warmte doorleveren aan hun huurders en leden</u>				
art 7.12				
<u>§7.6 Tariefregulering warmtetransportbeheerder</u>				
<u>§7.6.1 In rekening te brengen tarieven</u>				
art 7.13				
<u>§7.6.2 Procedure tot vaststelling van de maximale tarieven</u>				
art 7.14				
art 7.15				
<u>§7.6.3 Overige bepalingen</u>				
art 7.16				
art 7.17				
Hoofdstuk 8. Informatieverstrekking				
art 8.1.1	Onze Minister, de Autoriteit Consument en Markt en burgemeester en wethouders kunnen van een ieder gegevens of inlichtingen verlangen die redelijkerwijs nodig zijn voor de uitoefening van aan hen bij of krachtens deze wet gegeven bevoegdheden.	Onze Minister, de Autoriteit Consument en Markt, burgemeester en wethouders en bewonerscollectief/warmteschap kunnen van een ieder gegevens of inlichtingen verlangen die redelijkerwijs nodig zijn voor de uitoefening van aan hen bij of krachtens deze wet gegeven bevoegdheden.		Bewonerscollectieven en warmteschappen hebben bevoegdheden, en om die bevoegdheden te kunnen uitoefenen hebben ze rechtstreeks toegang tot relevante informatie nodig.

Hoofdstuk 9. Toezicht en handhaving				
<u>§9.1 Toezicht</u>				
art 9.1				
<u>§9.2 Handhaving</u>				
art 9.2				
art 9.3				
art 9.4				
<u>§9.3 Overige bepalingen</u>				
art 9.5				
art 9.6				
Hoofdstuk 10 Geschilbeslechting				
art 10.1				
art 10.2				
Hoofdstuk 11 Rechtsbescherming				
art 11.1				
art 11.2				
Hoofdstuk 12 Experimenten PM	afwijken van de wet.			
Hoofdstuk 13. Overige bepalingen				
art 13.1	Gedeputeerde staten, provinciale staten, burgemeester en wethouders en de gemeenteraad zijn niet bevoegd in het belang van een betrouwbare, betaalbare en CO2-arme warmtevoorziening regels te stellen ten aanzien van het transport en de levering van warmte door een warmtebedrijf en de inkoop en productie van warmte ten behoefte daarvan, het transport van	(...) wel bevoegd (...) mits deze regels worden voorgelegd aan ACM		Gemeenten moeten wel bevoegd zijn, om aanvullende eisen te stellen. Dat hoort bij de regie rol. Zeker op het gebied van duurzaamheid als er bijvoorbeeld kansen zijn voor systeemintegratie op gebiedsniveau of als er duurzamere bronnen beschikbaar zijn.

	warmte door middel van een warmtetransport net, de tarieven die in dat verband in rekening kunnen worden gebracht, de productie van warmte en de ter beschikking stelling van restwarmte aan een warmtebedrijf of warmtetransport beheerder.			
art 13.2				
Hoofdstuk 14 Slot- en overgangsbepalingen				
<u>14.1 Overgangsrecht</u>				
art 14.1				
art 14.2				
art 14.3				
art 14.4				
art 14.5				
art 14.6				
art 14.7				
<u>14.2 Wijziging andere wetgeving</u>				
art 14.8				
art 14.9				
art 14.10				
art 14.11				
art 14.12				
<u>14.3 Slotbepalingen</u>				
art 14.13				
art 14.14				
art 14.15 Wet collectieve warmtevoorziening				

